

درود بر خوانندگان فصلنامه نقد کتاب ادبیات و هنر، شماره سوم و چهارم فصلنامه را پیش روی خود دارید. همانطور که ملاحظه می‌کنید در این شماره مقاله‌هایی در دو حوزه ادبیات و هنر موجود است و تنوع موضوعی در میان مقالات چشمگیر است. خوشبختانه در این شماره نسبت نقد کتاب‌های تألیفی با کتاب‌های ترجمه شده قابل رقابت است. در بخش ادبیات، نقد و معرفی کتاب‌های تألیف و ترجمه هر دو دیده می‌شود. نقد کتاب بومی‌سازی رئالیسم جادویی و کتاب فرهنگ آثار عرفان اسلامی از جمله نقدهای بر آثار تألیفی است. بررسی کتاب تعبیر قصه‌های پریان و آنیما و آنیموس در قصه‌های پریان و همچنین مروری انتقادی بر اصول و مبانی تحلیل متون ادبی هر دو نقدهایی بر دو اثر ترجمه شده مؤلفان غربی است. در بخش هنر نیز کتاب‌ساز و حنجره، موزه خوانی و فیلسوف یا سینماگر (فلسفه در سینما) از کتاب‌های تازه تألیف حوزه هنر هستند. نقدهایی هم در این بخش بر دو کتاب ترجمه شده راهنمای راتلج درباره فیلم و فلسفه و فیلم همچون فلسفه موجود است. در بخش معرفی کتاب هم یک اثر بررسی می‌شود که نوشته پژوهشگران خارج از کشور و به زبان انگلیسی است که تاکنون به فارسی برگردانده نشده است.

فرهنگ، هنر و ادبیات ما به همان اندازه که به ترجمه آثار درجه اول غربی نیازمند است محتاج آثار تألیفی است که به همت پژوهشگران ایرانی نوشته شده باشد. مقایسه تطبیقی ارزشی آثار ترجمه شده با تصنیفی نشان می‌دهد که معمولاً درجه آثار غربی از نظر نوآوری، ساختار، سبک و تدقیق مطالب بالاتر است. اهتمام به نگارش و چاپ کتاب در ایران بسیار است اما، متأسفانه در میان هزاران هزار کتاب تألیفی گاهی آثار شایسته تقدیر کمتر یافت می‌شود. توجه به گزارش‌های مربوط به انتخاب کتاب‌های برگزیده در جوایز کتاب سال و یا جلال آل احمد و پروین اعتصامی و دیگر جوایز بیانگر این نکته است که ویژگی بیشتر کتاب‌های تألیفی نیز گردآوری و تدوین است و کمتر نشانه‌هایی از تولید دانش نوین و یا

ایجاد نظریه‌های جدید دیده می‌شود.

مقاله گفت‌وگوی دو کتاب فیلم و فلسفه در این شماره همین امر را به چالش و گفت‌وگو کشیده است. این مقاله ماحصل مکالمه یک اثر تألیفی و یک اثر ترجمه شده غربی در این باب است. مکالمه خیالی دو کتاب با هم خط مشی فکری و موضع هریک از دو اثر را در برابر مسأله فیلم و فلسفه روشن می‌کند.

بدیهی است که هنوز در ایران شیوه‌های پژوهش و تحقیق به درستی شناخته نشده است و امکانات انجام آن هم چون کشورهای پیشرفته نیست. تعداد کتاب‌ها، کتابخانه‌ها و کتابخوان‌ها خود دلالت آشکاری بر پایین بودن سطح پژوهش در ایران است. امید داریم اگر بر میزان انتشار کتاب‌های تألیفی افزوده می‌شود، همت بر تولید و خلق آثار ارزشمند و خواندنی و خوش‌ساخت نیز بیشتر شود. نقد شفاهی این شماره هم به کتابی تألیفی از حوزه هنر اسلامی اختصاص دارد.

بنابر قولی که داده بودیم کتاب‌شناسی کتاب‌های نقد ادبی را آغاز کردیم. در این شماره کتاب‌های تألیفی در حوزه نقد و نظریه معرفی می‌شوند و در شماره‌های پسین به آثار ترجمه شده می‌پردازیم. نام کتاب‌ها همراه با تصویر روی جلد آن‌ها می‌تواند برای پژوهشگران نواخته، آموزش‌آشنایی و دوستی با کتاب‌ها باشد. به یاد می‌آورم سفارش استاد شفیع کدکنی را در سال‌های دور که هنوز برای من پرنور است. کلاس درس مرجع‌شناسی و روش تحقیق در دانشکده ادبیات دانشگاه تهران در سال ۱۳۶۴ شمسی. از نخستین آموزه‌های استاد در درس مرجع‌شناسی این بود که تا می‌توانید کتاب بخوانید و با مراجع پژوهش آشنا شوید؛ و اگر نمی‌توانید و امکان دسترسی به همه کتاب‌ها را ندارید، حداقل روی جلد کتاب‌ها را ببینید. آن‌ها را لمس کنید. بدانید روی جلدش چه طرحی دارد و به چه رنگی است. بدانید در کدام قفسه کتابخانه جای دارد و در ردیف چندم است. این‌گونه با کتاب‌ها دوست و آشنا شوید.

مریم حسینی

سردبیر